

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อำเภอศรีษะนาลัย จังหวัดสุโขทัย

The Guidelines for Participatory Management of the Child Development Center Si Satchanalai District, Sukhothai Province

อมรรวรรณ สุวรรณโถม,

พิมพกา ธรรมสิทธิ์ และ ชัชภูมิ สีชมภู

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Amonwan Suwannachom,

Phimphaka Thammasit and Chatphum Sichomphoo

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: amonwan_su@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีษะนาลัยจังหวัดสุโขทัย ประชากรได้แก่ นายกองตำบลปกครองส่วนท้องถิ่นผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนักวิชาการศึกษาหัวหน้าและครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้แทนคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง จำนวน 175 คน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีษะนาลัย จังหวัดสุโขทัยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับส่วนความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามลำดับ

* วันที่รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 1 มิถุนายน 2565; วันตอบรับบทความ: 2 มิถุนายน 2565

Received: May 5, 2022; Revised: June 1, 2022; Accepted: June 2, 2022

2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีษะนาลัย จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน คณะครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันพิจารณาเสนอแผนงานโครงการและงบประมาณเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กสร้างเครือข่ายกับชุมชนให้สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสานงานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาสอนเสริมและร่วมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษาทุกด้านและด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลผู้ปกครอง ชุมชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกปีการศึกษาและนำข้อมูลจากผลการประเมินไปปรับปรุงแผนพัฒนาให้บรรลุผลตามเป้าหมายจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร; การบริหารแบบมีส่วนร่วม; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstracts

This study investigated the current state, needs and guidelines for participatory management of Si Satchanalai Child Development Center, Sukhothai Province. The population was comprised of 175 participants, including chief executives of Local Administrative Organization, directors of Division of Education, Religion and Culture, educators, Child Development Center heads and teachers, Child Development Center executive committee representatives, and parents and 9 population. The research instruments were a questionnaire and a discussion group. The statistical devices employed were percentage, mean, standard deviation, priority index and content analysis.

The results were as follows.

1. The overall current state of participatory management of Si Satchanalai Child Development Center, Sukhothai Province was at a high level in all 5 aspects. Benefit participation obtained the highest mean, followed by participation in decision-making; supervision, monitoring and evaluation; planning; and operation, respectively. As for the needs for participatory management, all 5 aspects were overall at a high level, with benefit participation gaining the highest mean, followed by decision-making; supervision, monitoring and evaluation; planning; and operation, respectively.

2. The guidelines for participatory management of Si Satchanalai Child Development Center, Sukhothai Province were as follows: as for planning participation, the executives, the teachers and the executive committee should jointly consider and propose action plans and budget provisions for the Center development, and establish networks with communities that would help provide facilities to the child development center, as for operational participation, the teachers and the executive committee should play a part in mobilizing educational resources for the Center, as for decision-making participation, the Center should invite local experts into

the classroom to teach and to participate the 6 core activities, as for benefit participation, the committee should have discussions to exchange ideas and monitor educational performance in all sectors and as for participation in supervision, monitoring and evaluation, the parents, the community, the teachers, the educational personnel, the Local Administrative Organization, and the executive committee should have a role in supervision, monitoring and evaluation of the center's performance and collectively work out development plans accordingly in order to achieve the mission and the community's acceptance.

Keywords: Managerial Guidelines; Participatory management; Child Development Center

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 6 ปี บริบูรณ์หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงทำให้มีหลายหน่วยงานที่ร่วมจัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ซึ่งในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565 : ก) ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัยได้รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับดังกล่าวโดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดูแลรับผิดชอบทั้งสิ้น 217 ศูนย์ใน 9 อำเภอสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เปิดทำการสอนระดับชั้นเตรียมอนุบาลจนถึงชั้นอนุบาล 1 คือ เด็กอายุ 2-5 ปี ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กำหนดไว้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559 : ออนไลน์) ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นมาเองและมาจากภารกิจถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นมีทั้งหมด 24 แห่ง อยู่กระจายทั้ง 11 ตำบล 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 2 แบบ คือ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าที่บริหารจัดการและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านส่งเสริมบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านอาหารเสริม(นม) ด้านอาหารกลางวัน รวมไปถึงการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี การศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็กอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ แต่การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นต้องอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนถึงจะทำให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์ แต่เนื่องจากในปัจจุบันนี้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ได้รับความร่วมมือในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นไปตามแนวทางมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับ เพ็ญโสภา เทพปัน

และคณะ (2558 : 1892-1905) ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่าสภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนมีน้อย เพราะการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ และผู้บริหารกำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่นไม่ชัดเจน

จากปัญหาดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสอดคล้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสะเกษณาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักวิชาการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานรวมถึงประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกหรือหน่วยงานอื่น พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหา เช่น บุคคลภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ทั้งนี้การที่จะทำให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขและพัฒนา ควรมีกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเข้ามาซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นร่วมกันเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประสบผลสำเร็จรวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็กมาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สังเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่ามี 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ดังนั้นจึงนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสะเกษณาลัย จังหวัดสุโขทัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสะเกษณาลัย จังหวัดสุโขทัยและนำสภาพปัจจุบันและความต้องการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวไปหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสะเกษณาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสะเกษณาลัยจังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย 24 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย นายกองครปรกครองส่วนท้องถิ่น 10 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 10 คน นักวิชาการศึกษา 10 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 24 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 30 คน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 32 คน และผู้ปกครอง 59 คน รวมทั้งสิ้น 175 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการกองครปรกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน นักวิชาการศึกษา 2 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 คน และประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ชุดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นแบบสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นร่างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมีคำถามนำ คำถามหลัก และคำถามเพื่อสรุป โดยนำระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการมาหาค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) แล้วเลือกค่าดัชนีอันดับความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ เพื่อมาหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

3.1 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหาและตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษาที่ใช้โดยกำหนดการหาค่าความสอดคล้อง ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1 หมายถึง ข้อคำถามนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8-1.0

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) ที่อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัยซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 43 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเท่ากับ 0.977

3.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสขชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ พร้อมแจ้ง link ของ google forms ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (<https://forms.gle/ZUXMFaDzCwYVNTb8A>) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2565

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย

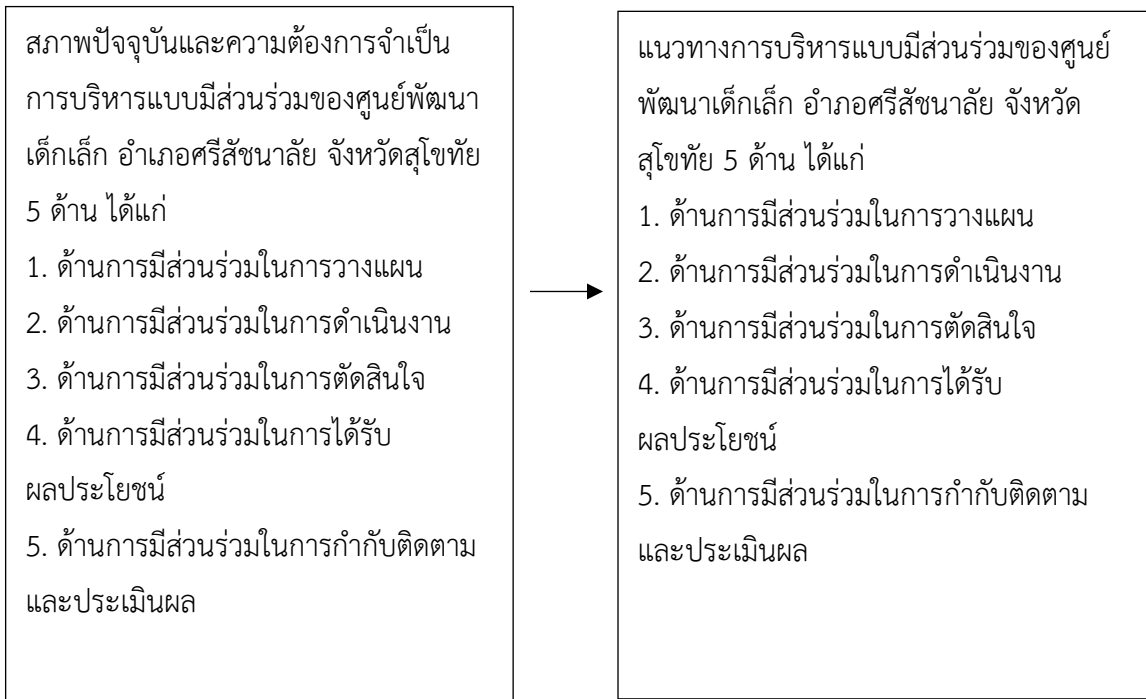
2. จัดการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Group) (เก็บจนก เอื้อวงศ์, 2562 : 17-30) ในวันที่ 30 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสขชนาลัย จังหวัดสุโขทัยทั้ง 5 ด้าน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งมีค่าสถิติคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	สภาพปัจจุบัน (D)			ความต้องการ(I)			ความต้องการจำเป็น (PNI modified)	
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล	(I-D)/D	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.78	0.91	มาก	4.20	0.75	มาก	0.110	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.75	0.92	มาก	4.17	0.78	มาก	0.112	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.79	0.90	มาก	4.23	0.73	มาก	0.116	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.89	0.88	มาก	4.28	0.69	มาก	0.102	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล	3.78	0.89	มาก	4.22	0.72	มาก	0.113	2
ภาพรวม	3.80	0.87	มาก	4.22	0.70	มาก	0.111	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.79$) ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 3.78$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.75$) ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.23$) ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 4.22$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 4.20$) และ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.17$) ตามลำดับและค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้านเรียงตามลำดับที่ 1 – 5 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล, ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 5 ด้านแสดงตามตารางที่ 2 ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาครู	คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวิเคราะห์ผลการประเมินมาตรฐานที่ 3 การประกันคุณภาพภายในร่วมกับสอบถามความคิดเห็นของครูเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาครูโดยเปิดโอกาสให้ครูได้เข้ารับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อนำความรู้ ทักษะ เจตคติและเทคนิคใหม่ๆ มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและมุ่งเน้นการพัฒนาที่เหมาะสมของสถานศึกษา(Site Based Development) และการพัฒนาโดยการใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School Based Development)
2. มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดทำโครงการและกิจกรรม	ผู้บริหารท้องถิ่น คณะครู คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันเพื่อนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาจัดทำโครงการและกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ดำเนินการในด้านต่างๆ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำรวจความต้องการทุกปีเกี่ยวกับทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาและร่วมกับผู้ปกครองหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนแสวงหาทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความหลากหลาย เช่น จัดทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีจากผู้ปกครองบุคคลในชุมชนเครือข่ายศิษย์เก่า เป็นต้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กที่จะประสานสัมพันธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษากับทุกภาคส่วนจัดทำระบบข้อมูลของแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาแยกเป็นหมวดหมู่และประโยชน์ที่จะนำไปใช้มีการจัดทำแผนระยะยาวเพื่อเตรียมการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาพร้อมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการระดมทรัพยากรมาใช้เพื่อจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	คณะครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันสำรวจและกำหนดทิศทางการพัฒนาครูให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งมีการวางแผนที่จะพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจัดกิจกรรมพัฒนาครูในการปฏิบัติให้หลากหลายเช่นการหาพี่เลี้ยงช่วยสอนงานส่งไปศึกษาดูงานส่งเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับงานเป็นต้น
3. มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำโครงการและกิจกรรม	คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและคณะครูร่วมกันสำรวจวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการจัดโครงการและกิจกรรม พร้อมทั้งรายงานสภาพความขาดแคลนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบและรณรงค์ขอรับการบริจาควัสดุครุภัณฑ์จากชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งรายปีและเฉพาะกิจ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือกำหนดจัดกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็กด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญตัวแทนผู้ปกครองมาร่วมกันวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กมาบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี การศึกษา, แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม

2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาพัฒนาเด็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านต่างๆอย่างหลากหลาย เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา กำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณ ร่วมพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสานงานให้บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสอนเสริมให้ความรู้แก่เด็กโดยการจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น เช่น โครงการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาสอนให้แก่เด็ก เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแลกเปลี่ยนพิจารณาความคิดเห็นและแนวทางการใช้งบประมาณการจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพร้อมทั้งติดตามและ ประเมินผลการใช้งบประมาณในรายงานการประเมินตนเองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Self Assessment Report)
2. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญผู้ปกครองเด็กและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีบุคลากรของกองการศึกษาเข้าไป นิเทศกำกับติดตามประเมินผลตามแผนการจัดประสบการณ์เป็นระยะ อย่างสม่ำเสมอ
3. มีส่วนร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชุมเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในและเมื่อสิ้นปี การศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลพร้อมสรุปผลการ ดำเนินงานตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาให้มีต่อไปไว้ใน รายงานการประเมินตนเอง(SAR)เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

อันดับ	แนวทาง
1. มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานของครู	คณะครูร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมปรึกษาหรือจัดเตรียมสนับสนุนการนิเทศตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการดำเนินการนิเทศการทำงานของครู จัดทำคู่มือการนิเทศและแผนการนิเทศตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลการนิเทศติดตามและประเมินผลนำมาปรับปรุงแก้ไขการทำงานของครู
2. มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลตรวจสอบงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	คณะครูชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณในการปฐมนิเทศและการประชุมผู้ปกครองคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณแนวทางการเบิกจ่ายตามขั้นตอนกำกับการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบและติดตามงบประมาณอย่างเป็นระบบ
3. มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับคณะครูสำรวจสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการนำสภาพแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สรุปผลการนำสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มาใช้ และนำข้อมูลจากผลการประเมินสภาพแวดล้อมรายงานต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาแนวทางการใช้สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับที่ 1 คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนหรือชุมชนใช้ความคิดสร้างสรรค์ของทุกคนดำเนินกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสและอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและบริหารดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพทั้งยังก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุมคณะกรรมการ

สถานศึกษา ได้เข้ามาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพชรชิต (2556 : 65) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขิน อำเภอหนองคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขิน อำเภอหนองคลอง จังหวัดกระบี่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านร่วมลงมือปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้ร่วมตัดสินใจและด้านร่วมรับผลประโยชน์ ส่วนด้านร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสาขาลัยจังหวัด สุโขทัยทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยนำประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญอันดับแรกของแต่ละด้านมาอภิปรายดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อพัฒนาครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กเป็นวัยที่มีความซุกซน สติปัญญาและความคิดที่เป็นอิสระแปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดให้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กและมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมากที่สุด ในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรู้จักรับผิดชอบมีลักษณะเป็นผู้นำที่จะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กเน้นการวางรากฐานความคิดสติปัญญา อารมณ์สังคม เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็กซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศดังนั้น ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานเพราะจะเป็นการพัฒนาครูให้ไปไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานจึงต้องมีการวางแผนในการพัฒนาครูให้หลากหลายตามความต้องการของครูสอดคล้องกับงานวิจัยของกจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา (2557 : 42) ศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กวัยทารกมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม, ผู้ดูแลเด็กวัยเตาะแตะมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนา ด้านการจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และแนวทางการพัฒนาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะมีความสอดคล้องกัน คือ การแนะนำการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากครูหรือผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์เชี่ยวชาญและการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อเด็กให้เกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณทางการศึกษา ถ้าสามารถจัดสรรอย่างเหมาะสมแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ทรัพยากรเพื่อ

การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เงินทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะต่าง ๆ ที่สามารถจะนำมาจัดซื้อจัดจ้างและการใช้จ่ายเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาให้มากขึ้น วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สำหรับการระดมทรัพยากรจึงจำเป็นต้องกระบวนการบริหารที่มีส่วนร่วม เพราะผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้วางแผนรวบรวมสรรหาบุคคล เงิน วัสดุสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรลักษณ์ นวลศรี (2556 : 67) ศึกษาเรื่องการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่าการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านทรัพยากรการจัดการ เช่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาคุณงานแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ เช่น โรงเรียนขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานอื่นในชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โรงเรียนเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจกับชุมชนให้เห็นคุณค่าในในการร่วมมือร่วมใจให้การช่วยเหลือโรงเรียน เป็นต้นด้านทรัพยากรเงิน เช่น โรงเรียนเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนร่วมมือกับศิษย์เก่าจัดกิจกรรมระดมเงินทุนสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือกำหนดกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็กด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญาเพราะบทบาทหน้าที่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเด็กให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้ปกครองจึงอยากมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาเนื่องจากครอบครัวเป็นโรงเรียนแห่งแรกของเด็ก คุณภาพของเด็กจึงเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของครอบครัวและโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้ารับการศึกษาที่มีความเสมอภาคสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชฌามีบ้านเก็ง (2561 : 32) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ภายในอำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่นหรือภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่นผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กมากที่สุด

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความประสงค์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการใช้งบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งตามแนวทางการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2562 หมวด 6 ข้อ 2 กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่การเงินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเงินงบประมาณสนับสนุนดังกล่าวจะเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเห็นชอบการใช้งบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาแล้วซึ่งระเบียบฯ ดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการใช้งบประมาณไว้อย่างชัดเจน เช่น การคัดเลือกหนังสือให้ครูผู้สอนปฐมวัยเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกหนังสือเสริมประสบการณ์ระดับปฐมวัยจากความเห็นชอบจากคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่ายได้แก่ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้แทนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของหัตถ์นัย เจนจบ (2564 : 54) ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า มุ่งการสร้างความร่วมมือกันทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลจากบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานของครู เพราะครูปฐมวัยคือบุคคลสำคัญที่นำหลักการสาระสำคัญของหลักสูตรและการจัดการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยเกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยทั้งในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการประเมินพัฒนาการและความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อบูรณาการทุกมิติที่เกี่ยวข้องพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างองค์รวมในทุกด้านโดยครูจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ การจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมหลักหรือตามตารางประจำวันประกอบด้วย กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะกิจกรรมเสริมประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์กิจกรรมเล่นเสรีกิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษาทุกกิจกรรมเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นครูจึงต้องทำหน้าที่ของครูปฐมวัยที่ดีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออันเป็นที่พึงพอใจกับผู้ปกครองสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร คำดี (2562 : 43) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย คือ ควบแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบงานให้ชัดเจน มีการวางแผนนำแผนไปสู่การดำเนินงานตามขั้นตอนและประเมินติดตามอย่างเป็นระบบ ด้านบุคลากรควรมีการจัดทำแผนงาน บุคลากรกำหนดอัตราส่วนของครูต่อเด็กปฐมวัยเพียงพอต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยส่งเสริมให้มีการวางแผนฝึกซ้อมป้องกันอุบัติเหตุและรักษาความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและมีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีกระบวนการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการใช้แผนจัดประสบการณ์เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนจัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้บริหารผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมเพื่อปรึกษาการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบประสานดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการบริหารการมีส่วนร่วมทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสาขานายจังหวัดสุโขทัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีความเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนผู้ปกครองเด็กตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเช่นในการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ตัดสินใจในการกำหนดโครงการและกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็กหรือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญความจำเป็นในการบริหารส่วนพัฒนาเด็กเล็กอำเภอศรีสาขานายจังหวัดสุโขทัยอยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เพชรชิต. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขม้า อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาศิลปะ. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธัญลักษณ์ นวลศรี. (2557). การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เพ็ญโสภา เทพปิ่นและคณะ. (2558). สภาพและปัญหาการดำเนินการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8 (2), 1892-1905.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ออนไลน์.สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2017/4/2199_5930.pdf
- จิรัชฌา มีบ้านแก้ง. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2562). การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 12 (1), 17-30.
- เบญจพร ต่ำคำดี. (2562). แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- หัตสนัย เจนจบ. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570 . กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.